

АВТОГРАФИ ІВАНА ЧЕНДЕЯ З КОМЕНТАРЯМИ ІВАНА КОРШИНСЬКОГО

Читаючи книгу лікаря і громадсько-політичного діяча Івана Коршинського «Скальпелем і пером: факти, події, роздуми у дзеркалі преси» (Ужгород, 2011), серед фотоілюстрацій побачив автограф Івана Чендея на подарованій Івану Юрійовичу книзі «Кринична вода» (Ужгород, 1980), який засвідчував, що стосунки між колишнім політичним в'язнем і письменником, якого тоталітарний комуністичний режим також не миловав, були дружніми, душевними. Тож звернувся до І.Ю.Коршинського з проханням дарчі написи на книгах І.М.Чендея опублікувати у філологічній серії нашого «Наукового вісника».

Давши згоду на це, Іван Коршинський розповів, що з Іваном Чендеєм вперше зустрівся у вересні 1940 року, коли поступив на навчання в Хустську гімназію, де тоді навчався й майбутній письменник. Різниця у віці їм не завадила зблизитися, бо Коршинський винаймав квартиру разом із Іваном Фечкою – однокласником і другом Чендея, був допитливим слухачем їх розповідей про літературний гурток, яким керував Петро Лінтур. У той час готувався до друку збірник «Будет день!», до якого увійшли й перші літературні спроби гімназиста Чендея. При цьому співрозмовник зауважив: «Звичайно, зблизило нас з Іваном Михайловичем і спільне віровизнання; ми разом ходили до церкви та відвідували недільні реколекції».

Складне політичне життя в краї вплинуло й на їхні долі: Чендея у 1942 році було мобілізовано в угорську армію, звідки йому вдалося дезертирувати, і після визволення Закарпаття він став кореспондентом «Закарпатської правди», а студента-другокурсника медфаку УжДУ Коршинського у жовтні 1948 року, саме на Покрови, за участь у підпільному русі опору тоталітарному режиму заарештували і відправили в ГУТаб (Головне управління таборів).

Із земляком і відомим українським письменником Іваном Чендеєм дружні стосунки І. Ю. Коршинський відновив після того, як зміг повернутися в Ужгород висококваліфікованим хірургом. На той час Іван Чендей був уже автором збірки оповідань «Чайки летять на схід» (1955), повістей «Терен цвіте» (1958) та «Іван» (у збірці «Березневий сніг», 1968), роману «Птахи полишають гнізда» (1965). Два останні твори «за відхід від принципів соціалістичного реалізму» викликали невдоволення замовних літературних критиків. Згадуючи про цей період у житті письменника, Іван Коршинський сказав: «У наших розмовах з Іваном Михайловичем часто йшлося про те, як не втратити людську гідність під тиском різних обставин. Вдячний Івану Михайловичу і пишаюся тим, що у тривалих заду-

шевних наших розмовах він був зі мною ширим і відвертим».

Ще Іван Коршинський розповів, що його друг-письменник до всього, що його оточувало, підходив творчо. «Багато мудрих порад, – мовив оповідач, – я отримав від Івана Михайловича по садівництву та виноградарству. Пригадую, з якою насолодою та ще й гумором садив він у нашому саду принесеного зі свого городу саджанця горіха, до чого заохотив і моїх малих донечок. Про те, що із чистим серцем горіх посаджено, останній досьогодні розлогою кроною прикрашає наш сад і нагадує про великого садівника. Якось, коли я захворів, приніс він мені виноградне гроно зі свого саду, зважили – 1700 грамів. Жартома Іван Михайлович додав: «Діло майстра боїться».

Оповідач із великою вдячністю розповідає про підтримку друга-письменника під час балотування у народні депутати до Верховної Ради України: «Було дуже приємно, що Іван Михайлович сам запропонував нам разом поїхати у його рідне село Дубове, де він виступив перед земляками на мою підтримку. Зрозуміло, що його авторитет та чудовий виступ сприяли моему успіху і в Дубовому».

Спілкування друзів – добрі ліки для стурбованих суспільними негараздами душ. Були розмови і про господарювання на землі, і про політику, і про літературу... «Мені, – каже спірозмовник, – Іван Михайлович подарував, гадаю, всі свої книги, які вийшли у світ за час нашого життя по сусідству. Його дарчі написи були розлогими. За винятком останнього, зробленого 5 червня 2003 року. Я відвідав його, щоб словом лікаря підтримати друга у важкій недузі. Тоді вже було видруковано видавництвом «Карпати» перший том двотомника «Вибране» з прекрасною передмовою Миколи Жулинського «Духовна свіча Івана Чендея». У том увійшли оповідання та дві повісті – «Іван» та «Іванови журавлі». Автор дуже радів виходу книги. Оскільки це було в день мого народження, він її вирішив подарувати мені Але настільки був слабкий, що десь біля двадцяти хвилин затратив, щоб під словами Миколи Жулинського на початковій сторінці: «Іван Чендей... заради того, щоб добро і справедливість, любов до ближнього, Віра в щасливий день України утверджувалися, запалив духовну свічу творчості і її світлом розгортає темін у людських душах», – зміг поставити тільки свій підпис. На жаль, це було останнє слово з-під його пера».

У дарчих авторських написах на книгах Івана Чендея віддзеркалюються ліризм і доброта його душі, віра в магічну силу художнього слова.

Іван Сенько

Напис на форзаці книги:
 Чендей, Іван. Кринична вода: повість, оповідання. –
 Ужгород: Карпати, 1980. – 288 с.

Любому і дорогому Іванові
 Корішівському з найсвітлішими
 побажаннями щастя і добра!
 Мені надзвичайно приємно,
 що маю у Вашій особі не тільки
 славного, дивовижного в душевній
 красі і сердечній чистоті
 Земляка, але й друга, порадника,
 помічника. Кожна зустріч з
 Вами дарує мені не тільки
 хвилини радості, тепла, але й
 додає сили до роботи над
 словом. А коли вже так, то,
 певно, в цій книзі є й немало
 од Вас, підказаного Вами,
 а точніше – Вашою лагідною
 людяністю. А коли глибше,
 то залишається сказати,
 що Ви і є співавтором цієї
 книги! Обнімаю Вас!
 Ужгород, 13/II – 81 р. Іван Чендей

дає сили до роботи над
 словом. А коли вже так,
 то, певно, в цій книзі є й
 немало од Вас, підказаного
 Вами, а точніше – Вашою
 лагідною людяністю. А коли
 глибше, то залишається
 сказати, що Ви і є співавтором
 цієї книги.
 Обнімаю Вас!
 Ужгород,
 13/II – 81 р. І. Чендей

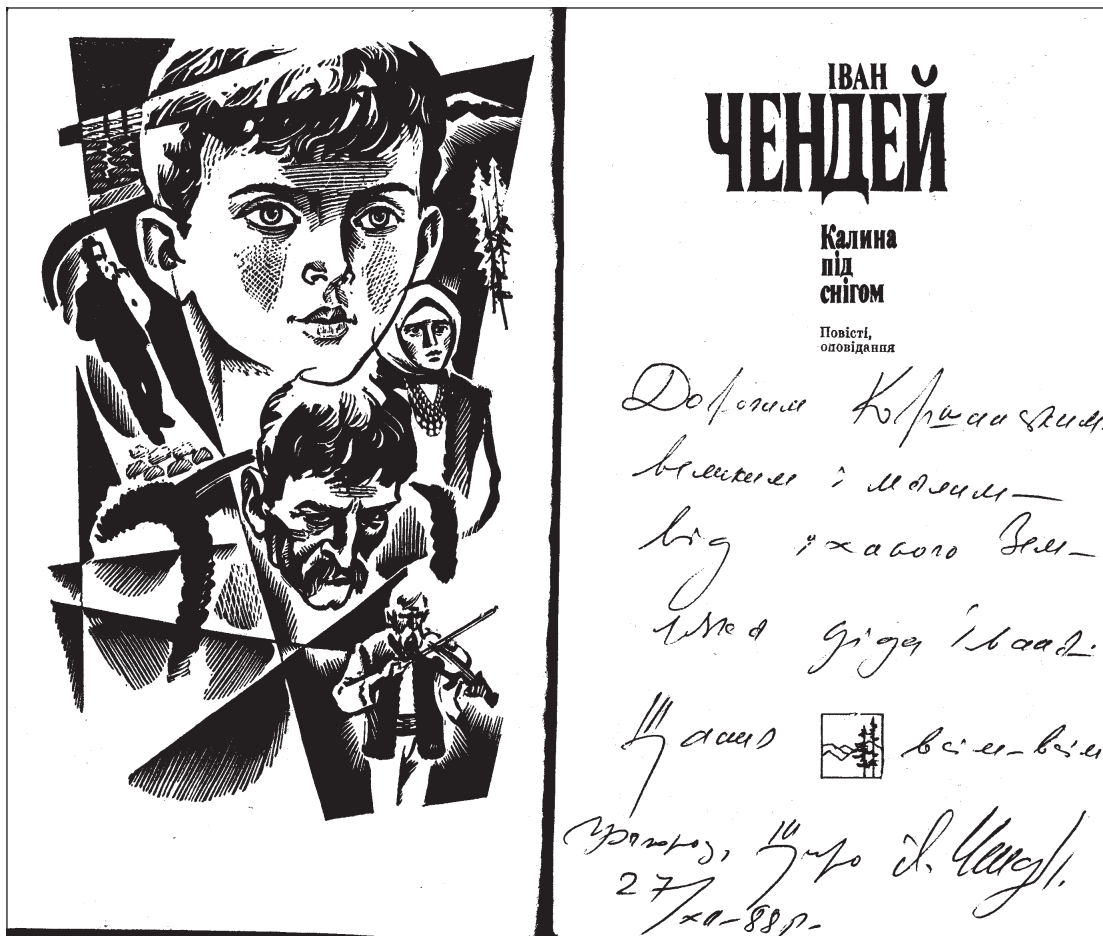
Любому і дорогому Іванові Юрійовичу з найсвітлішими побажаннями щастя і добра! Мені надзвичайно приємно, що маю у Вашій особі не тільки славного, дивовижного в душевній красі і сердечній чистоті Земляка, але й друга, порадника, помічника. Кожна зустріч з Вами дарує мені не тільки хвилини радості, тепла, але й додає сили до роботи над словом. А коли вже так, то, певно, в цій книзі є й немало од Вас, підказаного Вами, а точніше – Вашою лагідною людяністю. А коли глибше, то залишається сказати, що Ви і є співавтором цієї книги! Обнімаю Вас!
 Ужгород, 13/II – 81 р. Іван Чендей

Напис на форзаці книги:
 Чендей, Іван. Вибрані твори: в 2 т. – К.: Дніпро, 1982. –
 Т. 1: Оповідання; Птахи полишають гнізда. - 623 с.

Рідному і дорогому Іванові
 Корішівському з родиною нехай
 написане в двох книгах
 повідає про Верховину із її
 неповторною красою природи
 і людей. Іще нехай нагадає
 Івана із Дубового, котрий на
 дорогах у світ завжди
 проїжджав через Тячево і
 Бушину, ідучи до людей,
 любив їх щиро, бажав їм
 добра... Я пишаюся усіма
 Вами і радий, що маю щастя
 зустрічатися з Вами і багатіти
 від світлої дружби з Вами.
 Щастя Вам! Ваш Іван Чендей.
 Ужгород, 14/X – 83 р.

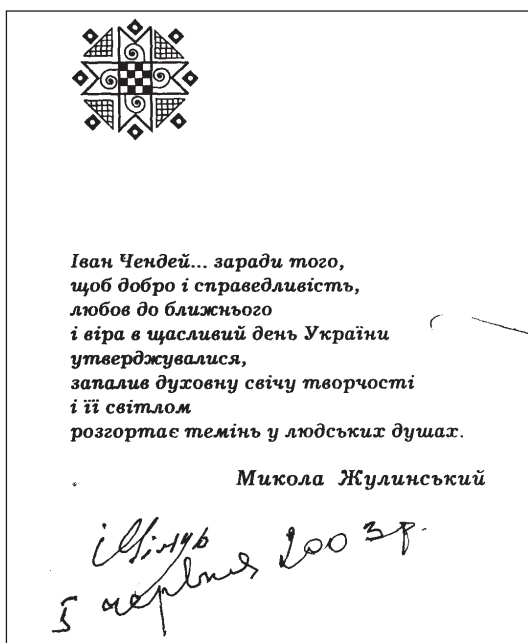
Рідному і дорогому Іванові Юрійовичу Корішівському з родиною нехай написане в двох книгах повідає про Верховину із її неповторною красою природи і людей. Іще нехай нагадає Івана із Дубового, котрий на дорогах у світ завжди проїжджав через Тячево і Бушину, ідучи до людей, любив їх щиро, бажав їм добра... Я пишаюся усіма Вами і радий, що маю щастя зустрічатися з Вами і багатіти від світлої дружби з Вами.
 Щастя Вам! Ваш Іван Чендей.
 Ужгород, 14/X – 83 р.

Напис на титульній сторінці книги:
 Чендей, Іван. Калина під снігом: повісті, оповідання. –
 К.: Радянський письменник, 1988. – 399 с.

Дорогим Коршинським – великим і малим – від їхнього Земляка діда Івана. Щастя всім-всім!
 Ужгород, 27/XII – 88 р. Щиро Іван Чендей.

Напис на авантаулі книги:
 Чендей, Іван. Вибране. – Т.1: оповідання, повісті. – Ужгород: Карпати, 2002. – 397 с.

Іван Чендей... заради того,
 щоб добро і справедливість,
 любов до ближнього
 і віра в щасливий день України
 утверджувалися,
 запалив духовну свічу творчості
 і її світлом
 розгортає темінь у людських душах.

Микола Жулинський

Іван Чендей
 5 червня 2003 р.

До друку підготував
 Іван Коршинський